

Posamezna številka v Ljubljani in Trstu 4 vin.

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. zjutraj, ob ponedeljkih ob 5. zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v uradništvu mesečno K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—. Telefon številka 118.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Izven Ljubljane in Trsta 6 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v Frančiškanski ulici 8. Oopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnisti. Neprankirana pisma se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, posilna in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 118.

Junakova smrt.

Povodom tragične smrti slovenskega aviatika Rusjana je prinesla belgrajska „Politika“ lep uvodnik, ki ga priobčujemo v naslednjem doslovno:

Včeraj je umrl junak. Edvard Rusjan je umrl zato, ker je bil junak. Prišel je v Belgrad za to, da bi letel in izjavil je, da se vzdigne na svojem monoplanu če bo pihal še tak veter, ker je bil pošten in je hotel držati besedo. Držal je besedo kot pošten človek in izgubil je življenje kot junak.

On ni prišel k nam, da bi zaslužil denar: tak zaslužek v Belgradu ni mogoč, ker v Belgradu ni omejenega prostora, kjer bi se mogle prirejati take reči. Banjica (velika planota, 5 kilometrov oddaljena od Belgrada. — Op. uredn.) je daleč in ljudje ne hodijo tako daleč, pa tudi oni, ki bi šli, bi gledali zastoj. V Topčiderju, kjer bi se edino mogle prirejati take športne prireditve, se delajo nekaki vrtovi in poljedelske šole, kakor bi se moglo saditi zelje samo na tem edinem mestu v belgrajski okolici, kamor vozi tramvaj in železnica.

Rusjan je letel samo za čast in slavo: v spodnjem delu trdnjave ni mogel zaslužiti več kot kakih dvesto-tristo dinarjev. In vendar je letel. Tudi drugi so leteli pred njim in umirali: Delagrange, Chavez, Hoxley in še trideset drugih. Ali vsi ti so vsaj lahko upali, da zaslužijo z letanjem ogromne svote, kakor je Blieriot zaslužil milijone. Edvard Rusjan bi mogel zaslužiti v Belgradu komaj toliko, da bi plačal hotelski račun. In vendar je letel po strašnem vetru in poginil s strašno smrtjo kot mlad junak.

Ne leti mrtvev zrakoplov, nego človek na njem in njegovo srce. Aeroplani so po svoji konstrukciji skoraj vsi več ali manj popolnoma enaki in vendar je razen takih aviatikov, ki letijo, tudi takih, ki ne letijo. Tudi Simon je imel moderen biplan in vendar se je vzdignil komaj par metrov visoko in takoj padel. Maslenikov ima najmodernejši biplan, na katerem so se vzdigovali drugi aviatiki do 3000 metrov visoko in letali po 5—6 ur brez prestanka, a on se je vzdigoval komaj 50 metrov visoko, a letel je 2—3 minute in samo v slučaju, ako ni bilo niti sence kakega vetra.

Rusjan je bil drug človek. Vedel je, da je v nevarnosti njegovo življenje, ako ga zaloti v zraku močan veter in on je stopil vendar v boj s tem vetrom z ono hrabrostjo, ki jo daje mlado telo, navajeno na šport.

Sedaj je mrtvev. Belgrad mu ni mogel dati niti denarja niti slave in samo mrtvemu morerjo izkazati svoje spoštovanje. Naj bo pogreb dostojen junaka. Belgrajčani, spomnite se, da je prišel Rusjan za časa aneksijske krize v Srbijo in ji ponudil svoje usluge kot človek in aviatik! Pokažite svoje spoštovanje mrtvemu junaku!

Oporoka gospe Vilharjeve.

Moja poslednja volja

katero napravim jaz lastnorčno podpisana Marija Vilhar zdaj bivačica v Spodnji Šiški hišna številka 61. pri popolni zdravi pameti brez nobenega prigovora ali nagovora, po svoji lastni volji in sicer sledeče.

Prvič. Moj univerzalni dedič je Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Moje premoženje obstoji v gotovem denarju in je naložen

1. v Ljubljanski mestni hranilnici knjiga številka 42104.

2. v Ljubljanski mestni hranilnici knjiga številka 44502.

3. v kmetijski posojilnici za Ljubljansko okolico knjiga številka 3882.

Drugič. Od tega mojega premoženja dobi

1. Moj mož gospod Evgen Vilhar zdaj bivač v Spodnji Šiški, hišna številka 61 vse obresti od vsega kapitala za dosmrtni vžitek.

2. politična občina (županstvo Knežak) obstoječa z vasi Knežak, Bač, Koritence, Juršič, Samboje in Podtabor dobi 6000 kron pišem šest tisoč kron kateri znesek se ima takoj po moji smrti izplačati. Ta znesek je more na občino vinkulirati in ima sledeče pogoje izpolniti.

a) Obresti od zneska 4000 kron se ima porabiti za občinske siromake in se morajo vsako leto za božične praznike izplačati.

b) Glavnica in obresti od kron 2000 pišem dva tisoč kron so pa nedotakljivi to se pravi obresti se smejo le porabiti za morebitno popravilo pri naši kapeli (grobščice) Evgen Vilharja družina z Kalca na pokopališču pri sv. Barbari na Knežaku.

Ce se letne obresti ne porabijo za popravilo — se morejo vsakoletno plodonošno naložiti in so vedno le v namen popravila grobišč.

c) Županstvo Knežak more z obrestmi glavnice za siromake vsako leto tri svete maše plačati in sicer svete tihe maše po eno na dan 3. maja, 25. avgusta in 16. januarja vsako leto.

Tretjič. Družba sv. Cirila in Metoda more vse davke, pristojbine od te dedščine z svojega plačati tako, da ostanejo vse obresti od predaj navedenega kapitala naloženega v hranilnicah za dosmrtni vžitek mojemu možu Evgenu Vilharju.

Četrtoč. Moj pogreb in prepeljavo mojega trupla v našo rakev na pokopališču k sv. Barbari na Knežaku in vse dosedaj narasle stroške za zdravnika, itd., itd. se ima izplačati z spredaj navedene glavnice.

Petič. Družba sv. Cirila in Metoda mora mojega moža Evgena Vilharja kadar umre tudi dostojno — kakor se bo mene — pokopati in njegovo truplo v našo že omenjeno rakev pri sv. Barbari na Knežaku položiti oziroma prepeljati.

Šestič. Moj mož Evgen Vilhar bo mojo obleko po smrti tistemu dal oziroma podaril ki bo on hotel. To ima on sam odločiti.

Sedmič. Pripomniti moram, da so vse premoščine kar jih je v našem stanovanju „z eno besedo vse“ bodisi tudi zlatina ali srebrnina itak bila njegova lastnina torej nimam jaz nobene pravice čez to kaj odločiti. Bila je vsa premoščina lastnina mojega moža Evgena Vilharja in tako tudi ostane njegova.

Osmič. Tirjatev od 3000 kron zapustim družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, kateri znesek ima družba sv. Cirila in Metoda iztirjati, denar plodonošno v mestni hranilnici v Ljubljani naložiti, obresti od teh 3000 kron pa dobi tudi moj mož Evgen Vilhar za dosmrtni vžitek.

Devetič. Po moji smrti in po smrti mojega moža naj se na ta večji plošči v sredini zida pod imenom naše umrle hčerke tudi moje in mojega moža ime in rojstni in smrtni dan na plošči vklesajo. To naj napravi družba sv. Cirila in Metoda.

Desetič. Potrebni denar za plačilo zdravnikov, pogreba, prepeljave mojega trupla v Knežak v znesku od 4000 kron pišem štiri tisoč kron ima pravico moj mož Evgen Vilhar v eni hranilnici po moji smrti vnuzeti, in vse plačati. Računa čez to ni dolžan in ne sme nobeden tirjati od mojega moža.

Enajstič. Iz te glavnice moje naj se tudi izplača županijskemu (farnemu) uradu v Rovtahn kron 400 pišem štiri sto kron za vzdrževanje grobov mojih staršev Ivana in Nežke Skvarča iz Rovt, ali šli po smrti mojega moža Evgena Vilharja.

Spodnja Šiška, 6. januarja 1911.

Marija Vilhar, m. p.

Kot prič:

Peter Hartmann, m. p.,

Ivan Priškovc, m. p., Josip Čuček, m. p.

Koliko znaša celo volilo gospe Vilharjeve?

Po oporoki velikodušne gospe Vilharjeve moremo sestaviti sledeče podatke:

Mestna hranilnica ljubljanska ima št. hran. vl. 42104	52588 K 93 v
„ „ „ 44502	32327 „ 35 „
skupaj	84916 K 28 v

Kmečka posojilnica ljubljanske okolice

št. hran. vl. 3889	34496 K 18 v
vse vloge skupaj	119412 K 46 v
k temu pride terjatev	3000 „ — „
torej znaša celo volilo 122412 K 46 v	

Od tega odpade: volilo za obč. Knežak 6000 K — v za pogreb 4000 „ — „ ostane torej 112412 K 46 v

od tega vzame država zapuščinske pristojbine 12426 K 20 v čistega volila je torej 99986 K 26 v

Torej okroglih 100.000 kron.

Odmevi povodom smrti gospe Vilharjeve.

Iz Kamnika smo dobili sledečo brzojavko: Veliki dobrotnici naše družbe gospe Mariji Vilharjevi kličem stotero slavo in večni spomin.

Moška in ženska podružnica v Kamniku.

Pogreb.

Vkljub temu, da se je šele proti večeru raznesla vest o veliki dobroti gospe Vilharjeve, so se zbrali včeraj ob 7. uri zjutraj množično prijeteljki rodoljubne rodbine Vilharjeve pred hišo žalosti, da izkažejo blagi pokojnici poslednjo čast in ljubezen. Oficijelno je bila zastopana Ciril-Metodova družba po g. prvomestniku A. Senekoviču, od odbornikov so prišli gg. notar Hudovernik, župnik Verhovnik in tajnik A. Berce. Ženske podružnice so zastopale ga. Franja Tavčarjeva, ga. Podkrajškova in gđč. Bavdkova. Pevci „Slavca“ so zapeli „Nad Zvezdami“. Kljub rani uri se je zbralo mnogo občinstva in sprevod se je pomikal proti južnemu kolodvoru. Tam so zapeli pevci „Jamica tiha“, na kar so odnesli krsto v železniški voz. S tihih sožaljem so se pogrebci poslovili od drage pokojnice.

Slovanski jug.

Rekonstrukcija srbskega kabineta. Kakor nam javljajo iz Belgrada, je imel pretekli terek srbski ministrski svet dve konferenci, na kateri se je razpravljalo o rekonstrukciji kabineta in izpopolnjenju izpraznjenih ministrskih portfeljev. Z vsoto gotovostjo se pričakuje, da bo sedanji finančni minister Stojan Protić postal notranji minister, sedanji narodno-gospodarski minister Jaša Prodanović pa naučni minister. Portfelj narodnega gospodarstva bi potem prevzel dosedanjí justični minister Kosta Timotić, na njegovo mesto pa bi prišel samostalni radikalec Drašković, ki noče prevzeti narodno-gospodarskega portfelja. Staroradikalci splošno zahtevajo, da postane finančni minister Kosta Stojanović, ki pa dosedaj še ni hotel pristati na to.

Interesantni glasovi iz Novopazarskega Sandžaka. Stalni dopisnik „Politike“ javlja iz Plevlje o raznih nemirih v Sandžaku in med drugim pravi, da se pojavljajo tamkaj od časa do časa razni dogodki kot nekaki odmevi iz Avstrije, ki nikakor ne more preboleti Sandžaka. Njeni agenti, ki so vedno na delu, verujejo trdno, da se avstrijski bataljoni zopet vrnejo v Sandžak in prepričujejo tudi ljudstvo, da je povratek avstrijske vojske zelo potreben. In da bi dokazali vsemu svetu, da so v Sandžaku nemiri, zbirajo ti avstrijski agenti razne znane muslimanske ubijalce in jih dobro plačujejo, da izvršujejo nad mirnim srbskim prebivalstvom uboje in tako izživajo splošne nemire. Da imajo ti agenti v resnici to nalogo, je poka-

zalo pisanje avstrijskih nemških časopisov, ki so že leta 1909 priobčili brzojavke iz Sandžaka, da bodo na pravoslavno novo leto priredili muslimani klanje kristjanov. In res! Ravno na novo leto je v Plevlju poginilo več Srbov, a neki razbojnik Azis Porobić, ki je bil osumljen ubojev, je bil na intervencijo izvestnih prijateljev Avstrije takoj izpuščen iz ječe. Ravno taki krvavi dogodki so se odigrali tudi pretekle dni. Razbojnika Azis in Savo Brnja sta napadla iz zasede dva srbska mladeniča, od katerih je eden komaj utekel, drugi pa bi bil težko ranjen. A policija je zaprla le Brnja, za Azisa se pa nihče niti zmenil ni. Azis se javno hvali, da ga Avstrija plačuje, a Brnja zatrjuje, da bo situacija tako zmedel, da je ne bodo mogle razplesti niti tri cesarstva. In v istini! Pravi dopisnik „Politike“, prinaša eden tamkajšnjih avstrijskih liferantov razbojniku Brnji v ječo hrane in denarja in ga tolaži, da bo vse dobro. Ti obiski in ta denar, pravi dopisnik, silijo človeka, da premišljuje, če se za vsemi temi na prvi pogled brezpomembnimi atentati ne skrivajo veliki in resni dogodki.

Splošni pregled.

Poljaki in kriza.

„Dziennik Polski“ prinaša članek o situaciji. Poljaki so zadovoljni in članek je mnenja, da bi bilo lahko slabše izpadlo. Sedaj — pravi — so vsaj najvišja poljska mesta primerno zasedena. Poslanec Glombinski bi bil vsled svoje preteklosti opravičeno dobil mesto finančnega ministra, vendar je boljše, da ga ni dobil, ker bo to mesto za sedaj precej trnjevo, in je škoda, da je na tem mestu že en Poljak izgubil slavo izurjenega politika. V Vavclavu Zaleskem, ki je eden najbolj izurjenih poljskih uradnikov, smo dobili dobrega ministra za Galicijo. Župan Leo, bodoči predsednik „Kola“ je morda edini politik, ki bo znal in mogel dvigniti Kolo poljske iz njegove sedanje negotovosti. Kajti propad je tu, zato bi bilo lahko izpadlo slabše. Moglo bi se bilo zgoditi, da bi bila važna mesta prišla v ne-prave roke. Še huje pa bi bilo, če bi bili v kombinaciji tudi ljudje poljske ljudske stranke. Razmere, ki so sedaj v poljskem klubu, se bodo temeljito izpremenile šele v volitvah.

O položaju.

Narodni list piše: Baron Bienenrth je rekel, da je ministrstvo samo provizorično in bo ostalo le tri mesece neizpremenjeno; med tem se bo skušalo doseči spravo na Češkem. Vprašanje pa je, če bo ostalo provizorično ministrstvo tudi tri mesece, ker bodo morda Čehi prisiljeni, da posežejo po skrajnih sredstvih, kajti znano jim je, da so Nemci nalašč razbili pogajanja, zavezali pa se niso z nobeno besedo, da bodo podpirali državne potrebe.

LISTEK

MICHEL ZEVACO:

Otroci papeža.

Roman iz rimske zgodovine

(213)

Maga se je nasmehnila. Vzela je srebrno čašo napolnila jo do dveh tretjin ter jo izpraznila počasi, do zadnje kaplje. Stari Borgia je z željno radovednostjo zasledoval vse to početje.

„Vidite, gospodar,“ je dejala Maga z istim smehljajem, „da vino ni zastrupljeno; abat Angelo je zastrupil zlato čašo.“

Stari je mrzlično zagrabil načeto steklenico ter jo postavil na mizo. Poleg mize je postavil obdede čaši. Nato se je obrnil k Magi. Smejal se je z divjim smehom, ki je bil podoben rezgetanju.

„Zdaj boš videla!“ je renčal porogljivo. „Videla boš... Skrij se tja v kabinet, in dobro glej. Videla boš, kakšno komedijo igras s tem dobrim Angelom...“

S tridimi, mehanskimi koraki je odšla Rosa Vanzoza proti kabinetu, kakor da jo drži le še nečuvena moč njene volje. Med tem časom je papež pozval s svojim srebrnim zvončkom. Nato je odprl vrata.

„Poslijte mi mojega lektorja!“ je ukazal hlapcu, ki je prišel.

Nekaj trenutkov nato je stopil Angelo v sobo. Papež se je obrnil k abatu.

„Angelo, sinko moj, poklical sem te, da piješ z mano nekoliko tega vina.“

„Sveti oče!“ je zajecjal abat, kakor da se je zavrtel svet okoli njega.

„No, kaj pa ti je? se je rogal papež. „Na, čast ti hočem izkazati. Tebi zlato čašo, meni pa skromno srebrno...“

„Oh, to je strašno!“ je zamrmral mladi človek.

Abat Angelo je bil vztrepetal v hudi slutnji, kakor hitro je stopil v papežovo sobo in zaprl vrata.

„Izdan sem. Umreti moram!“

Ta misel se je z bliskovito hitrostjo začrtala v njegovih mozganih. Papežovo vedenje jo je potrdilo ter jo izpremenilo v strašno gotovost. Stari Borgia je nalil obdede kupi z vinom. Zlato je porinil pred Angela, sam pa je dvignil srebrno.

„Pij!“ je dejal Borgia.

„Milost!“ je zahropel duhovnik ter padel na kolena.

„Ah! Ali blazniš? ...“

„Premlad sem, da bi umrl ...“

„Umrl! kdo ti je rekel kaj o smrti? Ali človek umre od čaše vina? Le poglej! ...“

Stari Borgia je visoko dvignil svojo čašo, kakor da z ostudno ironijo posnema gesto povzdigovanja. Nato je izpraznil srebrno čašo, počasi, kapljajo za kapljajo, kakor da bi z naslado okušal vsako posebej.

„Zdaj pijte!“ je dejal na to, z glasom, ki je strašno zadonel abatu na uho. „Pij, ti pravim!“

Angelo je prijel za zlato čašo, zaprl oči in jo izpraznil ... Papež se je zakrohotal s peklenskim smehom. Prijel je abata za roko.

„Vidiš, Angelo!“ je zagrmel. „Ali se ti je posrečil tvoj zločin! Zdaj si zadovoljen, da si hotel zastrupiti svojega dobrotnika? ... Umri, podleži! ... Umri, in Bog daj, da bi v svojem smrtnem boju trpel vse tiste muke, ki si jih bil namenil zame!“

„Ta mladi človek ne bo umrl!“

Ob glasu, ki je nenadoma izgovoril te besede, se je papež obrnil, kakor da se mu je obilil hrbet z ledenim dihom smrti ... Videl je Roso Vanzoza, ki je zrla nanj, strašna kakor pošast. Za hip je obstmel; popadlo ga je začudenje, ki mu sam ni poznal imena. Nato je zarjul in planil proti njej.

„Kaj praviš, peklenska čarovnica? ... Kaj praviš, demoi ti satanski? ...“

„To pravim,“ je odgovorila Rosa z glasom, ki je trepetal od brezumne radosti, „da ta duhovnik ne bo umrl! Pravim, da umreš ti, Rodrigo! ... Pravim, da je zlata čaša neškodljiva, in da si pil ti, Borgia, iz srebrne, zastupljene čaše! ...“

Dvoje tulečih krikov je sledilo tem besedam. Krik abata, ki je planil k vratom, odprl jih in zbežal, opotekaje se od prestane groze; krik obupa, gneva in strahu, ki se je iztrgal grlu Aleksandra VI.

V tem trenutku se je začelo pokanje in preskretanje. Izbruhnili so oddaljeno kričanje ... Oster dim je napolnil sobo, in škrlatni zublji so napolnili noč s svojo mrtvaško lučjo.

Grad Lukrecije je bil v plamenu.

LXXIII.

Živ kip na bronastem kipu.

Kmalu po deveti uri uri zvečer je Spadacappa vzdramil viteza iz njegovih bolečnih sanjarij. Vitez se je brez naglice napolnil proti gradu. Njegov poizkus je bil blazen; to je vedel naprej.

Celo uro je rabil, da je prehodil kratko razdaljo, ki je ležala med gradom in ribiškim selom. Dospevši do skale ob znožju visokega obzidja, kamor ga je bil naročil Giacomo, je zmajal z glavo.

„Ničesar ni!“ je dejal. „Starcu se pač ni posrečilo, storiti kaj za naju ... Sicer pa, kaj bi bil mogel poizkušati? ... Idiva, pri vratih je kraj, kjer se ima vršiti najin poslednji boj ... Spadacappa ... prijatelj moj ... še je čas, da se umakneš ...“

„Krivico mi delate, gospod,“ je dejal Spadacappa. „Nadejam se da umrem obenem z vami, če nama je tako usojeno ... Toda počakajva še malo ... kdo ve? ...“

„Naj bo, počakajva še malo ...“

V tem trenutku se je oglasil za njima zamolkel udarec. Spadacappa se je ozrl ...

Iztrgal se mu je hripav vzklík radosti, prijel je viteza za roko, okrenil ga proti zidu in mu pokazal nekaj, kar je viselo od zgoraj ...

„Vrvi!“ je kričnil vitez.

Spadacappa je planil k vrvi; njen spodnji konec, privezan na debel kamen, je bil dosegel tla.

(Dalje.)

Te dni pričnemo vzporedno s koncem tekočega romana priobčevati istega pisatelja veleznaničivi zgodovinski roman „MOST VZDIHLJAJEV“, ki se godi v starih Benetkah!

Brez sprave na Češkem je delo v parlamentu nemogoče in tako ne more iti dalje. Zato krožijo vesti, da bo parlament razpuščen, pa tudi to morda ne bo pomagalo, dokler Nemci ne mislijo na resno in pošteno politiko z avstrijskimi Slovani.

Delegacije odložene.

Prški listi poročajo, da v Budapešti krožijo vesti, da bodo delegacije odložene na poznejši čas, najbrže na 30. t. m. To se je zgodilo s posebnim ozirom na parlamentarne razmere.

Sventohovski.

Sventohovski je torej odstavljen s svojega mesta v Belgradu. "Zeit" piše: To je prvi uspeh Masarykovega nastopa v aferi Vašič. Z Vašičevim procesom je bil Sventohovski tako kompromitiran, da je tudi referent v proračunu za zunanji urad, dr. Grabmayr zahteval, da se prestavi. Ako je Sventohovski odšel, je to nov korak Aehrenthala nazaj. Nemogoče si je misliti, da bi tak poduradnik upal delati take stvari, kakor jih je delal Sventohovski, na svojo roko. Za njegovo delo so odgovorni njegovi predstojniki. Že v prihodnjem zasedanju delegacij se razkrije to vprašanje popolnoma. "Cas" piše: Prestavljenje Sventohovskega je priznanje. To je le del Aehrenthalovega umikanja usque ad finem. Pomislimo pa tudi to: Vašič je dobival 600 frankov na mesec. S Sventohovskim je občasno od februarja 1909 do aprila 1910, torej 14 mesecev. Plačati so ga morali, da je molčal. Dobil je torej od 60.000 K okoli 8000. Kje je pa drugih 52.000, ki so bili namenjeni za poizvedbe glede veleizdaje? V čemav žep so izginili? Kako se troši denar avstrijskih davkoplačevalcev?

Konflikt zaradi dreadnoughtov

med Avstrijo in Ogersko je končan. Med štirimi dreadnoughtov mora Ogerska izvršiti enega.

Hrvatske šole na Ogrskem.

Ogerska politika proti Hrvatom se kaže v njihovi šolski politiki. Na Ogrskem je 25 procentov nemazarskih šol in sicer: 3.500.000 Rumunov ima 2439 šol, 2.000.000 Slovakov 467, 2.000.000 Nemcev 451, 400.000 Rusinov 66, 20.000 Italijanov 11, 300.000 Hrvatov pa eno edino šolo. 200.000 Mažarov na Hrvaškem pa ima 70 mažarskih šol. Te so bile ustanovljene pod erami raznih banov in se množe, ne dobe pa zanje Hrvati nikake kompenzacije.

Republikansko francosko časopisje proti škofom.

Republikanski listi so vložili tožbe proti škofom, ker so ti s prižnice govorili proti listom. Za tožbo vlada veliko zanimanje.

Portugal.

Železniški štrajk se je začel po vsej deželi in se že čutijo njegove posledice. Trgovski nastavljenici so se pridružili k stavki in je mnogo trgovin zaprtih. Minister sam se je peljal po mestu in je skušal pregovoriti nastavljenice, da odstopijo od stavke. Nastavljenici zahtevajo en dan popolnoma prost. Po drugih mestih so se jim pridružili trgovski pomočniki. Po mestih je živahno, vendar vlada še mir. Bivši diktator Franko je zapustil deželo.

Vstaja v Asiriji.

Turški listi poročajo, da vstaja v Asiriji še vedno traja. Said Idriz je napadel nekatera mesta in jih je do-

bil v svoje roke. Abka je v rokah upornikov in je dobro pripravljena za obrambo. Padlo je že čez 300 vojakov pri naskokih. Imam Jahija leži s svojimi četami pri Sani. Tam bo odločitev.

Car Nikolaj in emir buharski.

Car Nikolaj je poslal novemu emiru sledeče brzojavno poročilo: Globoko potrj od žalostne vesti o smrti emirja Abdul Khana, izražam vam v vaši žalosti svoje sočutje in vam čestitam ob priliki nastopa vaše vlade in vam dajem v znamenje svoje naklonjenosti naslov "Visokost". Želim vam srečo in uspeh pri vašem delu. Prepričan sem, da boste pri izpolnjevanju svojih emirskih dolžnosti sledili zgledu svojega očeta in da bo vaša vlada pod mojim pokroviteljstvom in po mojih prijateljskih nasvetih v korist Buhare v zvezi z Rusijo in k sreči buharskega naroda.

DNEVNE VESTI.

Gospode okolu "Slovenca" je vest o velikanskem volilu gospe Marije Vilhar naši prekoristni družbi, udarila kakor strela z neba in v svoji zmedenosti niso vedeli drugega, kakor da so se spodtaknili ob naš list, ki jim napravlja velikanske skrbi. Naj se nikar preveč ne vznemirjajo. Saj jim je gotovo znano, da so ravno oni s svojo nesramno gonjo proti družbi sv. Cirila in Metoda vzbudili celo narodne nezavedne ljudi, ki so spoznali, da je bratski boj huji in nevarnejši kakor boj z nasprotnikom: Gospo Vilharjevo, že od nekdaj zavedno Slovenko, je ta boj tako užalostil, da se je na smrtni postelji trdno odločila, zapustiti vse svoje velikansko premoženje edino pravemu narodnemu obrambnemu društvu, družbi sv. Cirila in Metoda. Klerikalna "Slovenska straža" ne bo mogla nikdar zaznamovati takih mecenov, zato bo že skrbel nje pokrovitelj, nemškutarski ljubljanski škof dr. Jeglič.

Furor germanicus. Naše klerikalce je do mozga pretresla vest, ker je koroška vlada razpustila eno najstarejših slovenskih organizacij na Koroškem, namreč "Politično društvo za koroške Slovence". Da je ta korak koroške nemčurske vlade v resnici skrajno škandalozen, to je jasna stvar. Klerikalci bodo menda vsaj sedaj prišli do prepričanja, da furor germanicus, — strah pred Nemci ni prazna stvar, ampak da bodo s tem morali računati sedaj tudi oni, če bodo hoteli, da koroškim Slovincem Nemci ne bodo zruvali vsaj katoliške vere. Da! furor germanicus bo še dolgo strašil klerikalne kolovodje na Koroškem, a Nemci bodo brez pardona prodirali naprej, ker vedo, da se jim takega nasprotnika, ki ima za svoje geslo **vero**, ne pa **narodnost**, ni treba bati. Za to govore tudi dejstva. Izključno klerikalna politika je koroške Slovence sedaj pripeljala že tako daleč, da so zgubili še tiste male pravice, katere so imeli poprej, dokler so bili nestranski, ampak samo narodni. Klerikalizem je internacionalen, poguba vsakega naroda. — Kaj bodo sedaj storili klerikalni slovenski poslanci? Nas le veseli ta ugodna prilika, dočim z vso gotovostjo lahko zatrjujemo, da je naše klerikalne poslance spravil ta korak koroške vlade v velikansko zadrego. Sedaj je prišel čas, da klerikalni poslanci od največjega narodnjaka dr. Sušteršiča do Gostinčarja pokažejo z dejstvi, da hočeje braniti slovenski življenj, oziroma slovensko manjšino na

Koroškem. Koroškim Slovincem vse stokanje in javkanje "Slovenca" ne bo nič pomagalo, njih katoliško gibanje je le njih grobokop. Kaj bodo klerikalni poslanci ukrenili, to lahko mi že sedaj povemo: Napisali bodo za "Slovenca" še par do srca pretresujočih uarodnih fraz, nato pa spravili to novo zausnico v žep in izdali koroške Slovence, kakor pred par dnevi kočevske Slovence.

Nečuvna nasilstva zeljarja Oražma. Dne 5. septembra t. l. je vložil posestnik Franc Rebernak iz Novega Vodmata pritožbo na deželni odbor radi nečuvnih nasilstev od strani moščanskega župana zeljarja Oražma. Stvar je bila sledeča: Dne 6. avgusta 1910 se je vršil komisijski ogled nove hiše Josipa Oražma v Mostah. K temu ogledu je bil povabljen tudi posestnik Franc Rebernak iz Novega Vodmata št. 148 kot mejaš parcele, na katero se je imela postaviti hiša. Pri tem ogledu je bil kot zastopnik občine — Josip Oražen sam —, ki je že poprej parceliral ozemlje v prid sebi in na škodo Rebernaka. Vkljub vsem protestom od strani slednjega, Oražen ni hotel vzeti protesta na zapisnik. Radi tega se je Rebernak pritožil na deželni odbor in prosil, da se stavba spravi v pravo smer ali pa njemu plača odškodnina. A rešitve te pritožbe Rebernak od deželnega odbora še do danes ni prejel. Kakor čujemo sedaj, je bila pritožba že zdavnaj rešena, da jo pa čisto gotovo zeljar Oražen nalašč noče vročiti Rebernaku. Bomo videli, kaj poreče temu deželni odbor.

Za meščanske šole nimamo srca! Dr. Krek nam bo vedel povedati, kateri klerikalni poslanec je v zadnjem zasedanju deželnega zbora tako rekel? In vendar pohajajo tudi v meščanske šole otroci delavskih slojev in si ravno v teh dobe najboljše podlago za poznejšo strokovno izobrazbo. V Postojni se je zadnje leto odprla meščanska šola tudi ženski mladini. — Ali se ne bi tudi v Ljubljani že to lahko zgodilo, če ne bi klerikalna večina v dež. odboru namenoma delala ovire ustanovitvi meščanske šole v Ljubljani.

All vajencu koristi verouk? Mislamo da ne, če upoštevamo, da se že itak telesno izmučenega vajenca trpinči potem še duševno in se mu da iz verouka učiti take stvari, ki jih pri obrtu sploh ne bo potreboval, n. pr. cerkvena zgodovina. In, čeprav je vajenec v strokovnih predmetih prav dober, mu vendar potemu dela katehet vsled pristranosti pri klasifikaciji ovire.

Predavanje "Akademije". Snoci je predaval v Mestnem domu gosp. tržni nadzornik Adolf Ribnikar o "uvozu argentinskega mesa." Predavanje ki je aktualno je bilo mnogoštevilno obiskano, posebno je bilo zastopano ženstvo in tudi najširši sloji, za katere je vprašanje o dovažanju argentinskega mesa gotovo zelo važno. G. predavatelj, ki se je obširno pečal z vprašanjem o uvozu argentinskega mesa, je pojasnil to vprašanje v res popularnem predavanju, da je bilo vsem lahko razumljivo. Argentina je petkrat večja nego Avstrija, ima pa mnogo manj prebivalcev, zato pa mnogo več živine. Živino so tam klali le zaradi kože, tako je prišlo meso v nič, začelo se je misliti na izvažanje. Napravilo se je klavnice in hladilnice ter posebne ladje, v katerih se meso pripravlja, ohlaja in prevažja. Največ se ga izvažja na Angleško. K nam je prišlo šele v zadnjih časih. G. predavatelj je popisal na slikah klavnice, hladilnice in pripravljanik mesa za izvoz, potem pa je pojasnil pomen uva-

žanja za naše kraje. Občinstvo je sledilo z zanimanjem poučnemu predavanju in je pritrjevalo tudi izvajanjem predavatelja na koncu, kar kaže, da vlada zanimanje za to vprašanje v najširših vrstah. S predavanjem so bili vsi prav zadovoljni.

Slovensko deželno gledališče. Danes zvečer prvič najboljša ljudska igra Rud. Havela "Mati Skrb", literarno delo moderne dunajske šole. (Nepar). — Jutri, v nedeljo popoldne ob 3. deseti opereta "Grof Luksemburški" (za lože nepar); zvečer izjemoma ob pol 8. opera "Čarostrelec" (za par). — V torek opereta "Jesenski manever" (za nepar).

"Otroci papeža". Opozarjamo vžlasti zunanje bralce, ki hočejo imeti knjigo, naj pošljejo čimprej denar (3 K 50 h s poštnino vred). Povpraševanje po tej zanimivi knjigi za dolge zimске večere je tolikšno, da je bomo mogli poslati le tistim, ki jo pravočasno naroče.

Slovensko gledališče v Mariboru. "V znamenju križa" se zopet igra v nedeljo, dne 15. t. m. ob polu štirih popoldne. Ta velika zgodovinska slika se je igrala prvič z velikim uspehom in upamo, da se bode v nedeljo še z večjim. Za nekalsko predstavo se naredi tudi nekaj novih kulis, tako da bo uprizoritev popolna tudi v tehničnem ozirom. Ker se ta krasna igra letos več ne ponovi, naj v nedeljo nihče ne zamudi ogledati si jo. Da se bodo tudi zunanji posetniki gledališča lahko vrtni pravočasno domu, se nalašč zato uprizori popoldne.

Mestno drsališče. Mestno drsališče v Tivolju je že odprto. Ledena skorja je jako gladka. V garderobi je dala občina napraviti buffet. Cene so iste kakor lansko leto. Celoletne vstopnice se dobe pri mestni blagajni in pri oskrbniku drsališča, dnevne pa pri blagajni na drsališču.

Glavna posojilnica v Ljubljani likvidaciji je znižala ob 15. januarja 1911 naprej obrestno mero za hranilne vloge od 4 1/4 % na 4 %.

Moderna Ljubljana. Prijatelj našega lista nam poroča: Šel sem nekega večera proti Šiški. Pred seboj zagledam pred Kolizejem celo tropo otrok. Kar čujem od dveh gospic sledeče besede: "Tuki je pa res fajf Eislauflaplac." Zdelo se mi je stvar čudna in takoj pogledam kaj je. In res! kakor na kakem drsališču, tako so se podili in drsali otroci po trotoarju. Človek kmalu ne bi bil življenja varen, ako bi šel pozno po noči domov, posebno ker je vrh tega še razsvetljava dobra. Kaj takega je menda samo v Ljubljani mogoče, da so "Eislauflaplaci" kar po trotoarjih. Ali bi ne bilo umestno, da bi policija tako mladino razglašala in spodila domov.

Cercle Franco-illyrij bo imel v petek 20. t. m. ob polu 9. uri zvečer v Merkurjevi dvorani Narodnega doma svoj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: Poročila, volitev novega odbora, slučajnosti.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani zajema svojo življensko moč iz svojih podružnic. Čim močnejše so podružnice, tem večja je moč družbe ter njeno obrambno delo. — Podružnice so korenine družbe. Zato bodi vsaka podružnica vzorna in marljiva delavka, izvršujoča vsestransko svojo narodno dolžnost. Podružnica ni samo blagajnica, katere zbira denar pri članih ter ga odpošlje potem vodstveni blagajni. Ona ima izvršiti mnogo obrambnega dela. — Zlasti podružnice na jezikovnih mejah

so važne postojanke dela je tu neizmerno veliko. Večina podružnic so se že v teku lanskega leta v tem smislu organizirale ter izvršujejo svoje posle izborni. Dobi se pa še vedno nekaj podružnic, katerih delovanje je mlačno in nepopolno. Naj bi se tudi te podružnice letos zdramile.

Za Ciril - Metodov obrambni sklad so se nadalje zavezali prispevati: Podružnica Miren pri Gorici (plačala 200 K); Ženska podružnica v Idriji III. kamen (plačala 23 K); Sentjurčani ob južni železnici (plačali 11-43 K).

Ciril - Metodova podružnica v Štepanju vasi priredi v nedeljo, 22. t. m. popoldne pri g. Leopoldu Čerinu v Štepanju vasi veliko predpustno veselico, na kar sedaj opozarjamo vse prijatelje naše prepotrebne šolske družbe, da nas gotovo obiščejo in položijo tudi v tem veselem predpustnem času z nami vred mal dar, domovini na oltar. Za zabavo je v vsakem ozirom preskrbljeno, ker je vsopred jako raznovrsten. Nadejamo se, da ne pozabijo na nas cenj. gosti iz Ljubljane, saj je tudi sedaj, ko se je narava odela z belo odejo, sprehod v Štepanju vas zelo prijeten.

Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda na Viču, se vrši dne 15. prosinca 1911 ob 4 uri popoldne v prostorih Antona Škerla pri Ani na Viču. Vse prijatelje omenjene družbe se kar najvjudneje vabi k obilni udeležbi.

Plesni venček "Glasbene Matice" se vrši kakor običajno vsako leto tudi letos v soboto 21. t. m. v veliki dvorani Nar. doma.

Provincijalni nabor državnega društva orožniških upokojencev v Ljubljani za Kranjsko, imel je v nedeljo dne 8. januarja 1911 v restavraciji "Novi svet" v Ljubljani občni zbor, ki se ga je vdeležilo 35 tovarišev. V odbor so bili soglasno voljeni sledeči gg. žandarmerijski stražmojstri v p.: Zenko Ivan za predsednika; Kocjančič Mihael za podpredsednika; Lapajne Alojzij za tajnika in Priman Karol za blagajnika; vrhu tega za revizorje Payer Mihael ml. in Kos Fran, vsi stanujoči v Ljubljani. Og tovariši, ki še niso člani se vabijo k pristopu. Članarina znaša 1 K. sirotninski zaklad 1 K., vrhu tega vpisnina za prvo leto 1 K. Vse pošiljkatve nasloviti je na odbor.

Umor v čakalnici. Posestnik Anton Cencič, ki se je dne 9. t. m. peljal iz Gorice proti Sv. Luciji, je med potjo zaspal in se peljal do Podbrda, kjer je z dovoljenjem postajenačelnika prenočil v čakalnici, da bi se naslednjega dne peljal nazaj v Sv. Lucijo. Predčerašnjem pa so nenadoma našli truplo posestnika Antona Cenciča v potoku, ki teče mimo postaje. Imel je štiri težke rane na prsih. Preiskava je dognala, da je nesrečneža najbrže umoril kak ropar, ki je hotel oropati postajno blagajno in se v to svrhu skril v čakalnici, kjer je naletel na Cenciča in ga takoj umoril. Umorjeni je imel pri sebi 400 K denarja v gotovini, katere mu je ropar vzel in nato pobegnil. Orožniki so odredili obširno preiskavo. Pričakovati je, da bo brezsrčni ropar, kateremu sedaj še niso na sledu, vendar prišel v roke pravice.

Nesreča. Ko je hlapec Anton Podlogar, uslužben pri posestnici Mariji Ponikvar iz Gola pri Žeimljah te dni rezal slamo, ga je stroj tako nesrečno zgrabil za roko, da mu je odrezal dva prsta.

Venci na Rusjanovem grobu. Med mnogobrojnimi venci, ki so bili položeni na Rusjanov grob, je bil po-

henovo ustanovo v Draždanah. Vse univerze, knjižnice, zvezdoglednice in razni drugi zavodi v Ameriki so delo ameriških milijonarjev, raznih Carnegiejev, Rockefellerjev itd., ki so si pri podjetjih in trgovini pridobili svoje bogastvo. Koliko so storili grški kupci za razne zavode v današnjih Atenah. Veliko jih je bilo med njimi, ki so začeli z nič in so vse svoje premoženje zapustili v službi domovine.

Nimamo mnogo milijonarjev Slovinci, a štejemo nekaj mecenov. Vrste se drug za drugim: Poljak, Kotnik, gospa Vilharjeva. Zgledi vlečejo. Ni dvoma, da se bodo množili bolj in bolj. Treba je narodne požrtvovalnosti, treba je narodnega davka, treba nam je tudi — mecenov. Treba nam je dobrega gospodarstva, varčnosti, marljivosti. Glejte Čeha, kako žive ekonomično, kako se izogibajo nepotrebnemu pompu in razkošju. Delo in skrbno gospodarstvo je njih geslo. Zato polnijo njih denarni zavodi vso monarhijo, doma imajo dobro naložen svoj denar in v vsaki vrsti naroda imajo mecenate, preprost gostilničar, tih uradnik, navadna žena se zaveda, da je njegovo delo in življenje v službi naroda.

Denar sam je v življenju to, kar je v telesu kri. Ako kri zastaja, je telo brez življenja, denar je mrtev, če leži brez pomena; dajte denarju življenja, da z njim živi naše narodno telo.

MALI LISTEK.

0 mecenih.

Iz časa cesarja Avgusta je živel v starem Rimu bogat mož, po imenu Maecenas. Denarja je imel mnogo in dobro je živel. Da bi bilo življenje lepše, je zbiral okoli sebe pesnike in pisatelje, ki so v knjigah in pesmih prislavljali njegovo ime, njegove vrline in dobrote. Od takrat imenujemo podobne ljudi mecene. Mecenji so lahko različni. Glejte jih: Vasicca Hlačava, južno od Fivovca v gemerski stolici na Slovaškem, je majhna neznanatna vas s 300 ubožnimi prebivalci. Zakaj omenjamo to vas? Ali se je tam rodil kak slaven mož? Ne, doslej ne, po naših pojmihi o slavi. Rodil se je tam le Matej Hrebenda, na pol slep človek, ki je vsled svoje ubožnosti ostal v vasi kot siromak in je postal skoraj vaški berač, dokler mu niso dali posel vaškega zvonarja, kar je lahko opravljal vkljub temu, da ni dobro videl. V 9. letu ni mogel zvečer nič čitati, v 16. letu pa tudi po dnevi ne, solnce se mu je zdelo, kakor mesec. Toda Matej Hrebenda ni ostal neznan — zagotovil si je svojo slavo. Dvojce je vedel Matej Hrebenda: prvič, da je Slovak, drugič, da je treba prosvete narodu, ako hoče ostati narod samosvoj, na svoji zemlji. In tudi to je vedel, da na delo za narod niso poklicani samo nekateri bogati in

učeni, ampak, vsi, vsi, saj smo vsi otroci enega naroda, ene domovine, govorimo en jezik, imamo eno narodno dušo. Vkljub temu, da Matej Hrebenda ni mogel videti, vendar je videl zelo mnogo: videl je, da so Slovaki zatirani, da se potujčujejo in izseljujejo in videl je, da jim manjka šol in knjig. Toda, kaj jim je mogel pomagati, ki je moral sam živeti od dobrih tujih rok in bi bil moral beračiti od hiše do hiše, ko bi se ga ne bili usmili in ga postavili za zvonarja v domači vasi? Nič ni mogel storiti in vendar je storil mnogo s svojim zgledom. Matej Hrebenda je varčeval krajcarje, ki jih je zaslužil s svojim zvonjenjem. Varčeval je in kupoval knjige. Zelo ga je zanimalo, kako je po svetu, kaj se godi drugod na zemlji, in ker ni mogel iti v svet, v velika mesta, je kupoval knjige in je čital. Ker mu je odrekel vid, je naučil druge, da so čitali, on pa je poslušal. Takrat še ni bilo toliko knjig in časopisov, tudi knjižnic ni bilo, knjige so bile redke in drage. Zato je Hrebenda znal ceniti knjigo. Hotel pa jo je širiti tudi med narodom. Beda in slepota sta ga sicer ovirali, toda premagal ju je: ko je imel nekaj knjig, je pustil svojo službo drugim in se je napolil po Slovaškem. Pripovedoval je narodu o njegovih sovražnikih, popisoval jim je lepoto domačega jezika in jim je prodajal svoje knjige. Tuintam so mu ljudje

prinesli iz starih kotov stare knjige in Matej Hrebenda jih je rad kupil: na ta način je rešil staro češko biblijo, ki je bila tiskana l. 1484. Matej Hrebenda je znal ceniti stare knjige in jih je zbral mnogo. O njem so slišali narodnjaki in so spoštovali njegovo delo. Toda Matej Hrebenda je vršil svojo dolžnost in mu ni bilo do hvale: na koncu življenja je dal vsem narodnjakom zgled: ubogi slepec si je prihranil 200 goldinarjev in jih je zapustil revučki gimnaziji, da bi se tam vzgajali in podpirali slovaški dečki. Isti gimnaziji je zapustil tudi svojo knjižnico, ki je imela veliko ceno. Tako je slepi berač postal — narodni mecen: ne s tisoči in milijoni, ampak s tem, kar je imel. Umril je star 85 let. Slovaki niso bogati na mecenih — toda, ko se dvigne preprost človek do spoznanja, da po svojih močeh služi domovini, je to velikega pomena.

Govorimo o narodni požrtovalnosti in o velikem narodnem davku — ni mogoče drugače, treba je obojega. Preiti nam mora oboje v meso in kri. Treba nam je zavesti, da je to naša dolžnost.

Hrvati so imeli Strossmayerja, Čehi, Hlavko, Poljaki imajo Podarewskega, — mi dozdaj še nimamo milijonskih mecenov, treba nam je vsaj manjših in tudi najmanjših. Preiti nam more to v meso in kri.

Predlansko leto je umrl v Pragi

neki gostilničar. Več let je imel malo gostilnico, kjer je točil pivo. Bil je brez žene in otrok, živel je skromno, točil je pivo in hranil krajcar pri krajcarju. Nikjer se ni pokazalo, da je bogataš. Po smrti so odprli oporoko in so ostrmeli: celo premoženje, čez 100.000 K je zapustil v narodne namene. Preprost gostilničar je hranil celo svoje življenje, da je mogel postati mecen.

Pred par tedni je umrl v Pragi preprost uradnik, Kuchynka. Nihče ni prej vedel o njem razun uradna statistika in par ožjih znancev. Kaj more imeti uradnik, kaj more prihraniti? In ta priprosti uradnik je postal mecen: 300.000 je zapustil Šolski Matici. — V Pribramu je umrla priprosta žena Emilija Kral. Bila je posestnica in je živila tiho in skromno življenje. Te dni so raznesli listi, da je zapustila 300.000 K češkimi narodnim društvom.

Tako se pojavljajo pri zavednem narodu mecenati v vseh slojih. To je posledica one zavesti, da stori vsak, kolikor more.

Največ mecenatov izhaja iz trgovskega stanu. Trgovina je ona zlata zemlja, kjer se najbolj koplje denar: seveda ne povsod enako in ne za vsakega. Vendar najdemo poleg knezov in vladarjev med njimi največ mecenatov: pojavljajo so se posebno za časa renesanse v Italiji, na Nizozemskem, v Nemčiji.

Omenimo samo Fucherje in Ge-

sebnost lep venec kraljeviča Gjorgja z napisom: „Neustrašivemu avijaticaru Slovincu Rusjanu — Gjorgje.“ Na vencu belgrajskih oficirjev je bil napis: „Oficir bogoizvoljenega avijaticaru E. Rusjanu,“ a na vencu goriških Slovincov: „Goriški Slovinci svojemu milemu rojaku avijaticaru Rusjanu.“ — Pri Rusjanovem pogrebu so bili vsi trije kraljevi adjutanti.

Belgrad za Rusjanove stariše. Uredništvo belgrajske „Politike“ je začelo zbirati prispevke za stariše ponesrečenega slovenskega avijatika Rusjana. Lastnik in glavni urednik „Politike“ je dal prvi 200 dinarjev.

Neumesten nasvet. Hlapec Franc Zlobec iz Notranjih Goric je nasvetoval svojemu sotovarišu klapcu Martinu Osdredkarju naj zažge neko cevko, ki je bila nabasana s smodnikom. Osdredkar je Zlobca ubogal in pri eksploziji zadobil na desnem očesu in na obrazu tako teške telesne poškodbe, da so ga morali takoj prepeljati v deželno bolnico v Ljubljani.

Konja in voz ukradel. Posestnik Anton Mišvelj iz Domžal je peljal

dne 4. t. m. na Vir, kjer je obstal z vozom pred gostilno Franca Krča in odšel na vino. Okoli 7. ure zvečer je nenadoma zapazil, da sta zgignila konj in voz. Tatvine je osumljen neki 25 do 30 let stari mož, katerega so srečali na poti proti Dobu z vozom. Konja in voz so našli pozneje na cesti nedaleč od Želodnika. Konj je bil precej star in se je le težko premikal naprej, vsled česar se domneva, da ga ni mogel več spraviti naprej in ga raje pustil na cesti.

Junak z nožem. V Spodnjem Tuhinju se je pred kratkim sprlo na cesti več fantov, nakar so se končno pošteno stekli. Posestnikov sin Franc Berlic iz Golice je pri tem dobil na glavi tri težke poškodbe z nožem.

S ceste. V Dalmatinovi ulici je ustavil v sredo stražnik nekega voznika, ki je ravno v trenutku, ko so učenci šli iz šole v največjem diru podil konje po Komenskoga in Koldovskovi ulici. — Včeraj ponoči je našel stražnik v Slomškovi ulici nekega popolnoma pijanega moža ležati na cesti.

Posameznosti o smrti in pogrebu slovenskega zrakoplovca Rusjana.

(Izvirno poročilo našega belgrajskega dopisnika.)

Belgrad, 12. januarja.

Malo pozno prihaja moje poročilo, ali prej ni mi bilo mogoče pisati ga; kakor vse Belgrajčane, tako je tudi mene tragična smrt slovenskega zrakoplovca Rusjana preveč potrla in razburila, da bi mogel pisati takoj obširno poročilo in za to sem se omejil na krajša brzojavna poročila, danes pa hočem poročati o nekaterih posameznostih Rusjanove smrti in pogreba.

Dan pred smrtjo.

Rusjan je bil zelo resen in malo-beseden človek, ali dan pred nesrečo je bil izredno dobro razpoložen. Zvečer je šel s svojim mecenom in prijateljem, zagrebškim Srbom Mercepom na večerjo k rentirju Prvuloviću, kjer je pozno v noč plesal in se smejal, ako ni znal kake srbske besede, ali ako srbskih besed ni pravilno naglašal. Prvulovičevi hčeri je obljubil, da jo drugi dan sam odpelje v spodnji del trdnjave, da bo videla, kako bo letel. Reče niti slutiti ni, da bo deklet gledalo njegovo smrt.

Nesreča.

Naslednji dan je Rusjan res prišel po Pavulovičevu hčer in jo odvedel v spodnji del trdnjave. Pihal je močan veter in prijatelji so Rusjanu svetovali, naj se ne vzdiguje v zrak, ali hrabri zrakoplovec se na to ni oziral, nego se je drzno vzdignil na svojem monoplanu v zrak, napravil eleganten lok in letel proti tobačni tovarni, kjer se je zopet hitro zaobrnil in se z druge strani Save vračal proti spodnjemu delu belgrajske trdnjave.

Ljudje so gledali očarani letečega Rusjana, ali v tem se Rusjanov monoplan nagne in pade kot ranjena ptica na zemljo.

Smrt.

Rusjan je padel na trdnjavsko obzidje in odtod v neki jarek ob železnični progi, ki vodi od kolodvora h klavnici. Ljudje so drli od vseh strani na kraj nesreče v pomoč, ali vsaka pomoč je bila že odveč; pod razbitim monoplanom je ležal nezavestni Rusjan, ki mu je tekla kri iz ust, nosa in ušes.

Motor ga je tako močno udaril po tilniku in levem sencu, da mu je zadal smrtonosne rane, radi katerih je padel Rusjan takoj v nezavest.

S težko muko so izvlekli Rusjana izpod zrakoplova in potem so ga prenesli na plašču nekega podnarednika v vojaško ambulanco, ali Rusjan je že medpotoma umrl.

Kaj pripoveduje vojak, ki je stal najbližje kraju nesreče?

Nek vojak je stal čisto blizu kraju nesreče in ta pripoveduje:

„Letel je lahko kot ptica in že sem mislil, da poleti v oblake. Pri povratku se je spuščal vedno nižje, potem se je pa malo zavstavljal. Na enkrat se eno krilo nagne na stran. Zazdelo se mi je, da je nekaj počilo, potem je šla pa naglo cela priprava na glavo proti zemlji. Zaprl sem oči in ko sem jih zopet odprl, sem videl, da se je vse razbilo. Niti zavzdihnil ni, a ko sem skočil k njemu, se niti gibal ni več.“

Splošna žalost.

Predaleč bi našel, ako bi opisoval razburjenost in žalost, ki se je polastila celega Belgrada radi tragične smrti mladega slovenskega zrakoplovca. Ta žalost je bila splošna, velika in odkritosrčna, posebno za to, ker je bil Rusjan Slovenec, sin naroda, ki je pri Srbih tako priljubljen.

Društvo „Slovanski Jug“ je izdalo takoj naslednjo posmrtnico:

„Javljamo belgrajskemu prebivalstvu, da je včeraj, 9. t. m. ob polu 11.

Največji in najlepši pogreb, ki ga je Belgrad kdaj videl.

K pogrebu sta prišla iz Gorice pokojnikova sestra in svak. Ginljiv je bil prizor, ko je, pred pogrebom zagledala sestra mrtvega brata. Nobeno oko ni ostalo suho in tudi oči prisotnih oficirjev so se rosile. Dokler je duhovnik pel običajne molitve, so stali okoli katafalka, na katerem je bila krsta, oficirji, na čelu njim general Nikodije Stefanović in oficirji so tudi na svojih ramah odnesli krsto iz kapele na mrtvaški gala-voz.

Govor Branislava Nušića.

O pogrebu sem poročal brzojavno. Sodeloval je pri njem ves Belgrad in mrtvaški voz se je komaj preiral po ulicah, ki so bile prepolne občinstva.

Pred palačo zavarovalne družbe „Rosija“ se je sprevod ustavil in z balkona je izpregovoril znani srbski pisatelj Branislav Nušić:

„Gosti in temni oblaki so se zbrali nad našo domovino in ti, sokol, si hotel zleteti pod te oblake! Krvavo je obzidje naše belgrajske trdnjave in ti, junak, si ga hotel poškropiti tudi s svojo krvjo. Hotel si preliti v morje krvi, prelite za svobodo, tudi svojo kri za kulturo.

„Si li hotel, da bi bil tvoj grob dokaz one velike jugoslovanske ljubezni, ki si jo tako plemenito gojil? Naj bo tvoja mati, lepa Slovenija, brez skrbi radi tvojega groba. Mi ga bomo čuvali, ker on nas bo vezal z brati Slovinci, on bo dokaz, da Slovani, ki so se stoletja borili za svobodo, stopajo v ravno tako veliko borbo za kulturo.

„Slava junaku Rusjanu!“

Nobeno oko ni ostalo suho; s solzami Rusjanove sestre in svaka so se mešale solze celega Belgrada, da, cele Srbije ...

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Pred razpustom državnega zbora.

Dunaj, 13. januarja. Tudi v najbolj optimističnih krogih se zatrjuje, da je usoda državnega zbora takorekoč že zapečatena, da bo torej zbornica v najkrajšem času razpuščena in razpisane nove volitve. Zadnje nade je stavil ministrski predsednik baron Bienerth na grofa Thuna, od katerega je pričakoval, da mu bo končno vendar mogoče doseči sporazum med Čehi in Nemci. A sedaj je izgubil tudi to nado. Grof Thun je namreč izjavil, da ima jako malo upanja. Zato se je Bienerth nasproti uglednim parlamentarcem izrazil, da bo le v slučaju, če bo vlada v parlamentu razpolagala z veliko in zanesljivo večino, nadaljeval svojo politično akcijo. Dr. Geßmann je na današnji veliki krščansko-socialni skupščini na Dunaju vehementno napadal nemške radikale radi njih stališča napram novemu kabinetu in rekel, da ne more razumeti, kako da nemški radikali niso zadovoljni s sedanjim kabinetom, ki je vendar popolnoma nemški, saj sedi v njem 8 nemških in samo 3 slovanski ministri. Koncem svojega govora se je izrazil, da pričakuje, da se bodo vseslovanske in nemške

stranke ne oziraje se na njih radikalna krila, strnili v močno večino, ki bo podpirala nov kabinet in tako omogočila nadaljno delo parlamentu, ki bo v nasprotnem slučaju gotovo v najkrajšem času razpuščen. Seveda so to le pobožne želje dr. Geßmanna, ki se nikdar ne bodo uresničile, česar je pa kriv Bienerth sam oziroma sedanji vladni sistem.

Avdijenca grofa Thuna pri cesarju.

Dunaj, 13. januarja. V dobro informiranih krogih se zatrjuje, da je grof Thun v avdijenci pri cesarju, katera je trajala nad eno uro, razložil cesarju natančno vso politično situacijo na Češkem. Cesar je grofa Thuna pozval, naj bi kot dober poznavalec teh razmer na vsak način skušal pospešiti nadaljevanje pravih pogajanj. A grof Thun se je cesarju jako pesimistično izrazil o vspehu novih pogajanj.

Bosenski sabor.

Sarajevo, 13. januarja. Ker so se pogajanja med bosenskim strankami in vladnimi zastopniki popolnoma razbila, zato je sestanek sabora, ki je bil prvotno sklican za 16. t. m. preložen. Trdi se tudi, da bo bosenski sabor skoro gotovo razpuščen.

Češke deželne doklade.

Praga, 13. januarja. V svoji zadnji seji je sklenil češki deželni odbor zvišati deželne doklade za 10 od sto. A tega predloga vlada ni hotela predložiti cesarju v potrjenje in ga direktno odposlala nazaj na cesarsko namestništvo. Vsled tega deželni odbor demonstrativno ni hotel staviti nobenega drugega predloga in ostane Češka torej letos brez deželne doklade. Te doklade bi znašale 45 milijonov kron in so bile namenjene za izboljšanje učiteljskih plač. Na ta način hoče deželni odbor vlado prisiliti, da bo sedaj sama prispevala ta denar.

Ogrski državni zbor.

Budimpešta, 13. januarja. V današnji seji ogrskega državnega zbora se je nadaljevala debata o bančni predlogi. Med drugim je govoril tudi grof Apponyi, ki je odločno zahteval ustanovitev samostojne banke, ki bi povzdignila politično moč ogrskega naroda. Izrazil se je tudi jako neugodno o izplačilih v gotovini, ker je zelo negotovo, če se bodo ista mogla izvesti. Nato bi moral govoriti neki poslanec Justhove stranke, a opozicija je protestirala proti temu in povzročila tako velik ropot, da je moral predsednik sejo prekiniti. Jutri namerava vladna večina staviti predlog, da se vpeljejo takozvane dolge seje, da se na ta način, če bo le mogoče, v pravem času reši bančna predloga.

Granito di Belmonte.

Dunaj, 13. januarja. Danes se je vrnil na Dunaj odpoklicani papeški nuncij na Dunaju, Granito di Belmonte. Jutri ga sprejme cesar v posebni avdijenci.

Novi avstrijski tiskovni zakon.

Dunaj, 13. januarja. Referent o novem tiskovnem zakonu, dr. Artur Skedl je pri razgovoru z različnimi čas-

nikarji izrazil, da namerava še preje, predno pride novi tiskovni zakon pred plenem zbornice, sklicati časnikarje na posebno zborovanje, da izrazijo svoje mnenje in pomisleke o novem tiskovnem zakonu za Avstrijo.

Vseučiliški profesorji in prisega proti modernizmu.

Lipsko, 13. januarja. Danes je zboroval tukaj odsek vseh zastopnikov nemških vseučilišč tako v Nemčiji kakor v Avstriji in sprejel resolucijo, da se nobenega vseučiliškega profesorja, ki bi prisegel proti modernizmu, ne more več smatrati za člana akademičnega senata, ker bi se na ta način izjavil proti vsakemu napredku znanosti. Resolucijo so podpisali vsi navzoči profesorji.

Preosnova policijskega sistema na Ruskem.

Petrograd, 13. januarja. Tekom prihodnjega meseca namerava državni svet predložiti dumi predlog o popolni preosnovi dosedanjega policijskega sistema na Ruskem. Na temelju tega predloga se ima odvzeti policiji dosedanja velika samostojna oblast. Namerava se tudi nastaviti mnogo novih uradnikov, stare pa vpokojiti. Izpeljava tega je proračunjena na 60 milijonov rubljev.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik: Milan Plut.

Tiska „Učiteljska tiskarna“, Ljubljana.

Mali oglasi.

Več lepih kostumov za maske proda prav po nizki ceni g. Blas, Rimska cesta 19. 3—1

Krompir najboljšega okusa prodaja v poljubni množini oskrbnistvo Turn pri Ljubljani. 24/3—1

Stroj za platenje nogavic, v dobrem stanu, se za polovično ceno proda. Pojasnila daje Makso Japel, Logatec. 20/3—1

Pet tepih sanj se proda v Slomškovi ulici št. 6. 21/3—1

Sta ovanje obstoječe iz štirih sob, kuhinje, predsobe, dveh kabinetov in drugih p. it. klin se odda s prvim februarjem v hotelu „Mirja“. 12/10—1

Marijvega učenca sprejme takoj Josip Pospišil, stavbeni in ornamentalni kleparski mojster, Ljubljana, Zaloška cesta 6. 25/2—1

Mehlo ana soba se odda v Križevniški ulici št. 5 II. nadstropje. 26/1—1

Specialna trgovina finih ročnih del Toni Jager

V Ljubljani, Židovska ulica št. 5.

Predtiskarija Tamburiranje Montiranje Plisiranje

Rezervni zaklad nad pol milijona kron	Kmetska posojilnica ljubljanske okolice	Stanje hranilnih vlog dvajset milijonov kron
registrovana zadruga z neomejeno zavezo		
v lastnem združnem domu v LJUBLJANI Dunajska cesta št. 18		
obrestuje hranilne vloge po čistih $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka rentnega davka.		
Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.		
Posojuje na zemljišča po 5 $\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije ali na amortizacijo po dogovoru.		
Telefon št. 185 interurban.		Račun: pri avst. pošt. hran. št. 828.406, pri ogr. pošt. hran. št. 19.864.
Eskomptuje trgovske menice.		Eskomptuje trgovske menice.
Ustanovljena leta 1882.		Ustanovljena leta 1882.
Denarni promet v letu 1910 K 100.000.000—		Upravno premoženje v letu 1910 K 20.500.000—

Kupujte „JUTRO“.
Izvod samo 4 vinarje.

? I ?
I K O
? O ?

Najboljša ura
sedanjosti:
zlata, srebrna, tula,
nikelnasta in jeklena se dobi samo pri

? I ?
I K O
? O ?

H. SUTTNER
Ljubljana, Mestni trg.

!! Lastna tovarna ur v Svici. !!

? I ?
I K O
? O ?

Tovarniška var-
stvena znamka:
„IKO“.

? I ?
I K O
? O ?

PURANI
so naprodaj na Tržaški cesti št. 51.

Kupi se vstrajen
konj
za lahko vožnjo, eventualno z opravo.
Istotako se kupi tudi lahek
polkrit koleselj.
Ponudbe je poslati na inseratni
oddelek „Jutra“.

Enonadstropna
HIŠA

z lepim vrtom v Ljubljani se takoj
proda. Več pove inseratni oddelek
„Jutra“.

Enonadstropna
HIŠA
(nasproti pekarije) s šestimi sobami se
proda

v Rožni dolini št. 217 pri Ljubljani.

Kitje iz las

5, 7, 9 in 12 K. — Lasulje za
gledališča od 3 K naprej; brade 1 K,
dolge 1 K 20 v; krep za brade meter
1 K; lim za brade, šminke, puder in
druge potrebščine za maskiranje, vse
po zmernih cenah. Barve za lase in
brado v steklenicah po K 2— in
K 4— priporoča

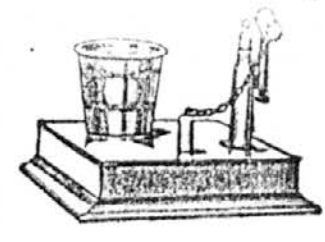
S. STRMOLI, brivec in lasničar
Ljubljana, Pod Tranco št. 1 (zraven
čevljarkega mostu.)

POZOR! Mazilo zoper izpadanje in za-
pospešitev rasti las; tudi tam,
kjer jih prej ni bilo. Zaraste tudi lise na glavi.
Izvrstno sredstvo zoper prhljaj. Učinkuje po
kratki dobi. Lonček 3 do 5 K. Pošilja tudi po
pošti g. Ana Križaj, Spod. Šiška 222, III. nad.,
12 vrata. Z dobrih izpričevali na razpolago.
Zaloga v drogeriji, foto-manufakturi „Adrija“
B. Cvančara, Ljubljana, nasproti glavne pošte

Poročni prstani
močni in zlati, na trpež-
nosti neprekosljivi
1 par od K 7—
naprej
v modernih fazonah —
graviranje brezplačno
pri
FR. ČUDNU
urjarju in trgovcu v LJUBLJANI,
samo Prešernova ulica št. 1.
— Ceniki s koledarjem zastoj tudi po pošti. —
Največja zaloga stenskih ur.

Vi prihranite denar!
Automatični namizni
prižigalnik (poraben tudi kot
žepni prižigalnik)

Lepo
darilo! **K 3-80** Lepo
darilo!

Jos. Schunder tehnična pisarna Dunaj XIII.,
Hütteldorferstrasse 237/V.
Preprodajalci dobijo velik popust! — Pošilja se
samo po pošti s povzetjem. — P. n. restavraciji
in kavarnarji izjemne cene.

Julij Meinl
uvoz kave in
velepražarna.
Nova podružnica
v Ljubljani
Šelenburgova ul. 7

Delniška družba
pivovarne Union
Spod. Šiška pri Ljubljani
priporoča
svoje izborno marčno, dvojnemarčno in eks-
portno pivo v sodcih in steklenicah.

Delniška družba združenih pivovaren
Žalec in Laški trg v Ljubljani.

VABILO
k
VIII. rednemu zborovanju
delničarjev
ki se vrši
v nedeljo, dne 29. prosinca 1911, ob 10. dopoldne
v prostorih hotela „Ilirija“ v Ljubljani,
Kolodvorska ulica*)

SPORED:
1. Poročilo upravnega sveta o letnem računu pretečenega poslov-
nega leta.
2. Poročilo revizijske komisije.
3. Izvolutev treh računskih preglednikov in dveh namestnikov.
4. Slučajnosti.
V Ljubljani, dne 13. prosinca 1911.

Upravni svet.
* § 17. pravil: Vsaka delnica ima pri občnem zboru svoj glas.
§ 18. pravil: Delnice, za katero se hoče izvrševati pravica glasovanja, se
morajo založiti najkasneje šest dni pred občnim zborom na mestih v pozivu
označenih, in sicer proti legitimaciji, ki se glasi na položnikovo ime in iz ka-
tere mora biti razvidno tudi število delničarju pristojnih glasov. Založene del-
nice morajo biti opremljene s še nezapadlimi kuponi.
§ 19. pravil: Vstop k občnemu zboru je dovoljen le proti pokazu legi-
timacije.
Kot založna mesta delnic so določene: Pivovarna v Laškem, Ljubljanska
kreditna banka v Ljubljani, Posojilnica v Celju, Savinjska posojilnica v Žalcu.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond
K 5,000.000. **K 450.000**
Stritarjeva ulica, stev. 2.
Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.
Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½%.

Spominjajte se prekoristne
družbe sv. Cirila in Metoda!

SMITH-BROS samopisnica ima
dvojarvni trak;
Mehanizem kar najtrpežnejši
In najmodernejšo opremo;
Tipkino dvigalo teče na 15 kroglih,
Hitrost pisave je raditega neomejena.
Barvni trak se avtomatično premeni, tudi
Razne poboljške ima ta stroj, med temi
Originalno vpeljavo papirja, tako da je
Sploh cel sestav stroja nedosežen.

SAMOPISNICA Smith-Bros je izdelek
Amerikanske industrije ter vrhunec
Moderne tehnike na tem polju,
O katerem se lahko trdi, da se rad
Ponareja, pač pa nikdar ne doseže
In najsí bodo tudi najstarejši sistemi.
Stroj sam je in ostane najpopolnejši:
Nadkriljuje v kakovosti
In trpežnosti vse ostale.
Ceniki se vpošiljajo na zahtevo,
Ali se stroj razkaže brezplačno.

Prvo darilo! Pri strojepisnem
svetovnem rekordu
na Dunaju v oktobru
1910.

THE REX & Co.,
Ljubljana, Šelenburgova ul. 7
Telefon št. 38.

Zaloga vseh drugih pisarničnih potrebščin.
Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Naročajte in kupujte „JUTRO“!

Zaradi inventure
izredno znižane cene.

Raglan	za dame preje K 40—	sedaj K 12—
Gledališka mantila	„ „ „ 40—	„ „ 12—
Paletot	„ „ „ 60—	„ „ 16—
Pelerina	„ „ „ 15—	„ „ 8—
Kratki kožuhi	„ „ „ 60—	„ „ 30—
Zimska ali sportna suknja	„ „ „ 40—	„ „ 18—
Obleka	„ „ „ 40—	„ „ 16—

Otročje obleke pod vsako ceno!
Angleško skladišče oblek O. Bernatovič.
Ljubljana, Mestni trg 5.

Nekaj izborna ohranjenih
automobilov
vseh velikosti se ceno proda.
Moje ime jamči za solidno in dobro postrežbo. — Zavod za po-
pravo avtomobilov in trgovina
Ing. JURIJ TMEJ, Dunaj XVII.,
Santergasse 13.

Slovenci, pozor
pri nakupovanju vencev!
FR. IGLIČ
Ljubljana, Mestni trg 11
priporoča največjo zalogo krasnih
nagrobni vencev
in trakov z napisi.
Zunanja naročila se izvršujejo
hitro in točno.

VINO kupljeno od konkurzne mase
„Agro-Merkur“
se prodaja od 56 l naprej vsaki dan od 10. do 12. ure dop. in od
2. do 5. ure pop. razen nedelj in praznikov

po nizkih cenah.
Proda se ceno tudi prazna dobro
ovinjena posoda,
od 50 l do 50 hl, skupaj približno 1100 hl.
Natančnejša pojasnila daje g. I. Balon, gostilna pri „Fajmoštru“ v
Ljubljani in gostilničar pri „Anžoku“ v Šiški. Istotam se nahajajo tudi
kleti. Vse se prodaja proti takojšnjemu plačilu.

